

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/14/2020
Identifikačné číslo spisu: 1112220278
Dátum vydania rozhodnutia: 29.06.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Gandžala
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1112220278.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu D., trvalým pobytom v R., proti žalovaným 1/ B.,i, trvalým pobytom v R., zastúpenému advokátskou kanceláriou LÖWY & LÖWY, so sídlom v Bratislave, Slowackého 56, IČO: 47 236 230, 2/ C. trvale pobytom v R., M., zastúpenej JUDr. Jurajom Hadrbulecom, advokátom, so sídlom v Bratislave, Riečna 2, o určenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 10C/125/2012, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 12. júna 2018 sp. zn. 8Co/68/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie žalovaného 1/ a žalovanej 2/ o d m i e t a.
Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ event. „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 11. februára 2016 č. k. 10C/125/2012-289 určil, že žalobca ako vlastník parcely č. XXXX k. ú.. E. zapísanej na M. pre okres R. - G. L., je oprávneným z vecného bremena /in rem/ pozostávajúceho z práva prechodu pešo i vozom /prejazdu autom, dopravným prostriedkom/ každodobého vlastníka D. E. cez pozemok žalovaných, a to cez p. č. XXXX. zapísanú na M. pre okres R.. Žalovaní 1/ a 2/ cez uvedený ich pozemok /. k. ú. Staré Mesto/ sú povinní titulom povinných z vecného bremena in rem viažuceho sa k tomuto pozemku vykonávanie práva prechodu pešo a vozom /prejazdu autom, dopravným prostriedkom/ každodobým vlastníkom pozemku p. W. na tento vyššie uvedený susediaci pozemok trpieť (prvý výrok). Zároveň vo výroku rozhodnutia konštatoval, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (druhý výrok).

1. 2. Súd prvej inštancie vychádzal zo zistenia, že žalobca je výlučným vlastníkom D. zapísanej na M. (ďalej aj „pozemok žalobcu“) a žalovaní 1/ a 2/ sú bezpodielovými spoluvlastníkmi pozemku parc. č. XXXX zapísanej na M.re okres R. E. (ďalej aj „pozemok žalovaných“). Z výpisu PK vložky č. XXXX zi.stil, že k pozemku parc. W. zapísanému vo vložke XXXX pod r. č. X (terajší pozemok č. XXXX.) patrí služobnosť používania cesty pešo i vozom po parcele číslo XXXX/XX zapísanej vo vložke č. XXXX č. XXXXX/XX (terajší pozemok č. XXXX). Z výpisu pozemkovej knihy XXXX vyplývalo, že v časti ťarchy bolo pod bodom X vo vložke číslo XXXX zapísané dňa 05. septembra 1930, pod č.. na základe prehlásenia zo dňa 20.novembra 1929, právo služobnosti užívania cesty pešo i vozom v

prospech každodobého vlastníka parcely č. XXXX/XX vl. č. XXXX. Z úradného záznamu zo dňa 15. júna 1939 mal preukázané, že parcela č. XXXX/XX bola rozdelená na D.. Parcela XXXX/XX . zmenená na parcelu č. XXXX s výmerou XX mX - cesta.. Zo situačného plánu zo dňa 31. októbra 1929 vyplynulo, že na parcele číslo XXXX/XX ako pozemku služobnom sa zriadila služobnosť cesty pre parcelu č. XXXX/XX ako pozemok panujúci. Z prehlásenia zo dňa 20. novembra 1929 vyplynulo, že vtedajší vlastníci parcely č. XXXX/XX zapísanej vo vložke č. XXXX pozemkovej knihy kat. obce R. povolili, aby každodobý vlastník parcely č. XXXX/XX užíval pešo i vozom cestu cez parcelu č. XXXX/XX . a dali týmto svoj neodvolateľný súhlas k tomu, aby táto služobnosť cesty cez parcelu č. XXXX ako pozemok slúžiaci v prospech každého vlastníka parcely č. XXXX/XX ako pozemku panujúcemu bola vložená. Z vyjadrenia Správy katastra pre hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava zo dňa 18. apríla 2012 mal súd prvej inštancie za preukázané, že parc. č. XXXX/XX bola po mapovaní v r. 1935 prečíslovaná na parcelu č. XXXX, ktorá vznikla oddelením od pôvodného pozemku p. č. XXXX/XX po mapovaní pozemku p. č. XXXX.. Parcela č. XXXX/XX. bola po mapovaní v roku 1935 prečíslovaná na parcelu č. XXXX.

.1. 3. Následne súd prvej inštancie zistený skutkový stav veci posúdil po právnej stránke, a dospel k záveru, že žaloba je dôvodná. Poukázal na to, že vecné bremená majú pôvod v rímskom práve a za ich právneho predchodcu sa považujú služobnosti. Vecné bremeno je tradičným právnym inštitútom, ktorý v právnej úprave platnej na území Slovenska v jednotlivých historických obdobiach prešiel zmenami, dokonca po roku 1964 hrozil jeho zánik; k jeho reálnemu oživeniu došlo až po roku 1992. Základné princípy jeho právnej regulácie však platia v podstate od staroveku až po súčasnosť. Od vzniku československého štátu v roku 1918 platilo v Československu skoršie občianske právo prevzaté tzv. recepčným zákonom č.11/1918 Sb. Právne normy prevzaté týmto zákonom z Rakúsko-Uhorska sa stali súčasťou československého právneho poriadku. Išlo o rakúsky Všeobecný občiansky zákonník a na území Slovenska platilo uhorské obyčajové právo, pričom medzi právnou úpravou služobností podľa rakúskeho a uhorského práva nebol zásadný rozdiel. Medzi najvýznamnejšie služobnosti patrili hlavne služobnosť cesty, ktorá umožňovala vlastníkovi panujúceho pozemku prechádzať cez služobný pozemok pešo alebo na koni (služobnosť chodníka), alebo sa cez neho prevážať (služobnosť vozovej cesty) a pod. Služobnosti vznikali na základe právneho úkonu medzi živými alebo pre prípad smrti. K nadobudnutiu pozemkovej služobnosti bol potrebný súhlas vlastníka pozemku a aby bolo možné uplatňovať práva z nej aj voči neskorším nadobúdateľom práva z nej, bol potrebný zápis do pozemkovej knihy. Pozemková služobnosť zanikla zánikom predmetu služobnosti, výmazom z pozemkovej knihy, za 32 rokov jej nevykonávaním. Tento stav trval do konca roka 1950, kedy bol vydaný nový Občiansky zákonník, ktorý od 1. januára 1951 zjednotil občianske právo na území Československej republiky. Občiansky zákonník upravil vlastný pojem vecné bremeno a vymedzil ho tak, že povinnosťou vlastníka zaťaženého pozemku je niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo aj niečo robiť. Služobnosti vzniknuté ešte za platnosti uhorského práva pred 1. januárom 1951 sa spravovali novým právom, do toho dňa sa však spravovali právom doterajším (§ 562).Staré služobnosti teda zostali zachované. Dňa 1. apríla 1964 vstúpil do účinnosti Občiansky zákonník č. 40/1964 Sb., ktorý považoval vecné bremená za obsolentné, platil pre ne § 506. Staré služobnosti boli síce považované za ojedinelý zjav, ale k ich zániku mohlo dôjsť iba rozhodnutím súdu, správnym aktom na základe zákona alebo premlčaním, teda nevykonávaním. Od 1. apríla 1983 novela Občianskeho zákonníka oživila vecné bremená, pričom spôsob zániku vecných bremien, a to aj vzniknutých podľa predchádzajúcich právnych predpisov bol upravený taxatívne vymedzenými dôvodmi a to zo zákona, rozhodnutím oprávneného orgánu, písomnou zmluvou, na základe takých trvalých zmien, že vec už nemôže slúžiť potrebám oprávnenej osoby alebo prospešnejšiemu užívaniu jej nehnuteľnosti, zrušením na základe rozhodnutia súdu, ak zmenou pomerov vznikne hrubý nepomer medzi vecným bremenom a výhodou oprávneného. Od 1. januára 1992 po prijatí novely Občianskeho zákonníka vykonanej zákonom č. 509/1992 Zb. platí súčasná právna úprava, teda vo vzťahu k prejednávanej veci najmä ustanovenia § 151o ods. 1, § 151n ods. 1, § 151n ods. 2, § 151p Občianskeho zákonníka.

1. 4. S poukazom na vykonané listinné dôkazy prvoinštančný súd konštatoval, že vecné bremeno, ktorého určenia sa žalobca v prejednávanej veci domáhal, vzniklo v roku 1930, kedy bolo riadne zapísané do pozemkovej knihy. Uvedené vecné bremeno sa aj nepretržite využívalo, čo bolo potvrdené výpoveďami všetkých svedkov, ktorí boli v konaní vypočutí. Svedkovia jednotne uviedli, že uvedené vecné bremeno využívali ako právni predchodcovia žalobcu, tak aj žalobca. Svedok L., predchádzajúci

vlastník sporného pozemku uviedol, že sporný pozemok využíval žalobca, tak ako i jeho právni predchodcovia na prechod a prejazd, aby sa dostal do garáže a do záhrady. Uvedený pozemok bol za týmto účelom využívaný aj v časoch, ktoré predchádzali kúpe spornej nehnuteľnosti nim. Uviedol, že nikdy nikto nikomu nebránil v užívaní sporného pozemku a ľudia ho využívali od nepamäti. Rovnako ostatní vypočutí svedkovia potvrdili, že sporný pozemok sa využíval na prechod a prejazd do garáže patriacej žalobcovi, že ho využíval žalobca ako aj jeho právni predchodcovia, prípadne každý, kto užíval garáž na Lermontovovej 19, patriacu v súčasnosti žalobcovi.

1. 5. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že pojem služobnosti znamená terajšie vecné právo k cudzej veci, na základe ktorého tretia osoba môže cudziu vec užívať a jej vlastník je povinný toto užívacie právo strpieť alebo zdržať sa určitého konania. Bolo preukázané, že sporná p. č. XXXX vo vlastníctve žalovaných bola od roku 1929 zaťažená vecným bremenom v tom zmysle, že každodobý vlastník p. č. XXXX k. ú. E. bol oprávnený z vecného bremena "in rem" užívať terajšiu p. č. XXXX vo vlastníctve žalovaných s právom prechodu a prejazdu cez tento pozemok peši i vozom na pozemok p. č. XXXX.. Toto vecné bremeno vzniklo v roku 1929, nikdy zrušené nebolo a preto platí aj v súčasnosti, nakoľko sa vždy využívalo a spochybnené bolo až v roku 2012. Vecné bremeno teda stále platí, nakoľko v konaní nebolo preukázané, že by zaniklo niektorým zo spôsobov podľa § 151p Občianskeho zákonníka, teda, že by zaniklo rozhodnutím príslušného orgánu, zo zákona, alebo že by nastali v pomeroch oprávneného z vecného bremena a povinných také trvalé zmeny, že toto vecné bremeno by už nemohlo slúžiť oprávnenému. Poukázal tiež na to, že z vecných bremien, ktoré sú spojené s vlastníctvom určitej nehnuteľnosti - vecných bremien pôsobiacich in rem, je oprávnený každý vlastník nehnuteľnej veci, pričom oprávnenie prechádza na každého ďalšieho vlastníka tejto veci, spravidla na neobmedzenú dobu a majú slúžiť na lepšie využitie nehnuteľnosti. Je preto bez relevancie, či na pozemku žalobcu bola postavená stavba (v danom prípade garáž) na základe stavebného povolenia alebo bez neho. Rovnako je bez relevancie námietka žalovaných, že vstup do garáže je žalobcom možný aj z inej cesty, ktorej prekáža len betónový múrik. K zániku vecného bremena nedošlo ani v dôsledku zmeny vlastníka pozemku, a to ani vtedy, ak bol týmto nadobúdateľom štát. Vecné bremeno pôsobiace in rem, ako bolo tomu v tomto prípade, je spojené s nehnuteľnosťou, nie s určitou osobou. Ak sa štát v určitom období stal vlastníkom dotknutého pozemku, k zániku vecného bremena by muselo dôjsť na základe niektorej skutočnosti uvedenej v zákone, čo sa však nestalo (v konaní nebolo preukázané). Právo prechodu zahŕňalo pôvodne právo prechádzať cez cudzí pozemok pešo i vozom v súčasnosti aj motorovým vozidlom, pretože v čase keď bolo zriadené ešte nemohla byť predvídaná doprava motorovými vozidlami.

1. 6. Bez ohľadu na záver, že predmetné vecné bremeno, ktoré vzniklo v roku 1930, nikdy nezaniklo, pretože sa nepretržite vykonávalo a nedošlo k žiadnej skutočnosti, ktorá by mala za následok jeho zánik, sa súd prvej inštancie vzhľadom na obsah podanej žaloby zaoberal aj otázkou vydržania. Vychádzajúc z ustanovenia § 151o ods. 1 Občianskeho zákonníka pritom dospel k záveru, že na strane žalobcu boli splnené predpoklady aj pre vydržanie predmetného vecného bremena, nakoľko pozemok žalobcu a pozemok žalovaných sú susednými pozemkami, pričom žalobca a jeho predchodcovia fakticky vykonávali právo prechodu v dobrej viere že im patrí, a to nepretržite po dobu 10 rokov. Sama žalovaná 2/ pritom potvrdila používanie sporného pozemku tak, ako ho opísal žalobca i svedkovia od roku 2007, kedy sa so žalovaným 1/ stali vlastníkami nehnuteľnosti pôvodne patriacich svedkovi Vyskočilovi. Výkon práva vecného bremena u žalobcu začal od roku 1989 s tým, že si v súlade s ustanovením § 134 Občianskeho zákonníka môže ako dobu držby započítať aj tú, po ktorú mali vec v oprávnenej držbe jeho právni predchodcovia, t.j. predchádzajúci vlastníci nehnuteľnosti. V danom prípade preto boli v prípade žalobcu splnené podmienky pre vydržanie čo do spôsobilosti predmetu vydržania, oprávnenosti držby a jej nepretržitosti počas doby 10 rokov. Na základe uvedených skutočností žalobe v celom rozsahu vyhovel.

1. 7. Pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal súd prvej inštancie s v tej dobe platného a účinného ustanovenia § 151 ods. 3 zák. č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších právnych predpisov (ďalej aj „O. s. p.“ alebo „Občiansky súdny poriadok“) a vo výroku rozhodnutia konštatoval, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

2. 1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 12. júna 2018 sp. zn. 8Co/68/2017 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (prvý výrok) a žalobcovi priznal proti žalovaným 1/

a 2/ spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu (druhý výrok).

2. 2. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd konštatoval, že v preskúmvanej veci súd prvej inštancie na základe správne a dostatočne vykonaného dokazovania, po riadnom vyhodnotení vykonaných dôkazov správne ustálil skutkový stav veci významný pre rozhodnutie sporu, pričom ani žalovaní vo svojich odvolaniach v tomto smere (pokiaľ ide o správne a dostatočné ustálenie skutkového stavu veci), nevzniesli žiadne zásadné námietky. Takto správne ustálený skutkový stav veci si osvojil aj odvolací súd a v súlade s ustanovením § 387 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“ event. „Civilný sporový poriadok“) z neho bez ďalšieho vychádzal i v odvolacom konaní.

2. 3. Odvolací súd poukázal na to, že žalovaná 2/ v odvolaní v súvislosti s vykonaním dokazovania výsluchom svedka Andrašovana prvoinštančnému súdu nedôvodne vytýkala, že tento svedok bol privedený na výsluch bez toho, aby jej to bolo vopred známe a mohla sa na tento úkon pripraviť, pričom jej návrh na odročenie pojednávania z tohto dôvodu bol zamietnutý. V tejto súvislosti odvolací súd uviedol, že povinnosťou súdu nie je strany záväzne vopred oboznámiť s tým, akých svedkov mieni na určitom pojednávaní vypočuť. Pokiaľ z pohľadu žalovanej 2/ nebol výsluchom daného svedka (objektívny) skutkový stav zistený dostatočne, mala možnosť navrhnúť jeho doplnenie, na ktoré už mala možnosť sa vopred pripraviť. Uvedené však žalovaná 2/ nenavrhol a preto odvolací súd túto jej námietku považoval za nedôvodnú a účelovú.

2. 4. Odvolací súd ďalej uviedol, že súd prvej inštancie dospel k správnej závere, že podanej žalobe je potrebné vyhovieť, nakoľko pôvodná služobnosť; neskôr bez podstatnej zmeny obsahu daného právneho vzťahu pretransformovaná na vecné bremeno (§ 151n Občianskeho zákonníka), zriadená v prospech pozemku parc. č. XXXX vo vlastníctve žalobcu, zaťažujúca pozemok parc. č. XXXX vo vlastníctve (resp. bezpodielovom spoluvlastníctve) žalovaných nezanikla, existuje aj v súčasnosti, a preto obrana žalovaných, ktorí zánik služobnosti, resp. vecného bremena namietali, bola neopodstatnená. Odvolací súd v tejto súvislosti poukázal na to, že predmetné vecné bremeno nesporne vzniklo na základe prehlásenia Dr. Emila Stodolu a Vincy Stodolovej, ktorí vyjadrili svoj súhlas so vznikom služobnosti prechodu cez parc. č. XXXX/XX ako pozemok slúžiaci v prospech pozemku parc. č. XXXX/XX., a v roku 1930 bolo riadne zapísané do pozemkovej knihy. Zriadená služobnosť podľa zápisu v pozemkovej knihe oprávňovala vlastníka pozemku parc. č. XXXX/XX zaťažený pozemok parc. č. XXXX/XX užívať (v celom rozsahu bez obmedzenia zapísaného v pozemkovej knihe) na prechod a prejazd, teda ako cestu, pričom vzhľadom na spôsob jeho využívania v priebehu niekoľko desaťročí, tak ako bol v dostatočnom rozsahu a správne ustálený súdom prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov, najmä z výpovedí svedkov L., nemožno považovať za preukázané žiadne skutočnosti, s ktorými by platná a účinná právna úprava služobností (neskôr vecných bremien) spájala zánik vecného bremena. Nebolo totiž preukázané, že by sa právo prechodu a prejazdu dlhšiu dobu nevyužívalo, avšak ani to, že by došlo k takej trvalej zmene zaťaženého pozemku parc. č. XXXX, že by tento už objektívne nemohol viac slúžiť vlastníkovi pozemku parc. č. XXXX, na ktorom je postavená garáž, na napĺňanie jeho potreby (mať zabezpečený prístup a príjazd k svojmu pozemku) alebo užívaniu jeho nehnuteľnosti.

2. 5. Ďalej odvolací súd uviedol že žalovaní v spore a podaných odvolaniach tiež neopodstatnene tvrdili, že predmetné vecné bremeno zaniklo podľa ustanovenia § 396 Hospodárskeho zákonníka. Z uvedeného ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že k takémuto zániku vecného bremena dochádza iba v prípade, ak do vlastníctva štátu prešiel pozemok zaťažený vecným bremenom, nie však vtedy, ak do vlastníctva štátu prešiel pozemok, v prospech ktorého je vecného bremeno zriadené. V preskúmvanej veci pritom nebolo preukázané, že do vlastníctva štátu prešiel pozemok vo vlastníctve žalovaných, zaťažený vecným bremenom (služobnosťou), keď k tejto skutočnosti došlo v prípade (panujúceho) pozemku parc. č. XXXX. Argumentácia žalovaných preto v tomto smere nemohla obstáť.

2. 6. K Argumentácii žalovaných týkajúcej sa absencie geometrického plánu na vymedzenie rozsahu vecného bremena a spôsobujúcej nevykonateľnosť rozsudku súdu prvej inštancie a určenie vecného bremena vrátane práva prejazdu motorových vozidlo cez celý zaťažený pozemok pričom je v hrubom nepomere s obsahom služobnosti, ako bola zriadená v roku 1929 podľa situačného náčrtu vypracovaného v tejto súvislosti, odvolací súd uviedol, že z vykonaného dokazovania nevyplýva, že by predmetný situačný náčrt rozsahu služobnosti bol riadne (s konštitutívnym účinkom) pri vzniku vecného bremena zapísaný do pozemkovej knihy, a preto bolo nevyhnutné vychádzať z toho, že rozsah služobnosti, tak, ako bol do pozemkovej knihy do PK vložky č. XXXX. zapísaný, oprávňuje vlastníka (panujúceho) pozemku parc. č. XXXX/XX (teraz parc. č. XXXX) užívať (zaťažený) pozemok parc. č.

XXXX/XX. (teraz parc. č. XXXX.) na prechod a prejazd (vrátane prejazdu motorovým vozidlo) bez obmedzenia, teda po celej jeho dĺžke a šírke. Obsah pôvodnej služobnosti nebol presne špecifikovaný geometrickým plánom, ktorý by bol vložený do pozemkovej knihy, pričom vzhľadom na celkovú šírku predmetného pozemku, ktorá postačuje na prejazd motorovým vozidlom, avšak neumožňuje podstatnejšie vybočenie z nutnej (priamej) trasy prejazdu, absencia geometrického plánu vymedzujúceho presnú trasu prejazdu nemá za následok nevykonateľnosť napadnutého rozsudku, obsahujúceho iba slovné vymedzenie vecného bremena. Nevznikajú totiž pochybnosti o tom, ktorou časťou zaťaženého pozemku má oprávnený právo prechádzať, keď takéto pochybnosti nie je spôsobilé založiť ani to, že šírka nevyhnutná na prejazd motorovým vozidlo je o niekoľko centimetrov menej, než šírka pozemku. Za tohto stavu odvolací súd dospel k záveru, že námietka nevykonateľnosti napadnutého rozsudku z dôvodu, že k nemu nie je pripojený geometrický plán vytyčujúci presný úsek zaťaženého pozemku, cez ktorý je žalobca oprávnený prechádzať, nie je dôvodná a obstať nemôže ani argumentácia hrubým nepomerom medzi výrokom napadnutého rozsudku a obsahom pôvodnej služobnosti. Pokiaľ v súvislosti s vykonateľnosťou napadnutého rozsudku žalovaní namietali, že cez daný zaťažený pozemok nie je možný prejazd po celej jeho dĺžke, uvedené je z hľadiska správnosti rozhodnutia v spore bez právneho významu. Napadnutým rozsudkom totiž súd prvej inštancie iba deklaroval existenciu vecného bremena (pôvodne služobnosti) tak, ako vzniklo v roku 1930, a bolo zapísané do pozemkovej knihy, a prípadné neskoršie čiastočné zmeny na mieste samom nemôžu byť dôvodom na zamietnutie žaloby o určenie jeho existencie. Odvolací súd tiež v tejto súvislosti poukázal na skutočnosť, že dôvodom zamietnutia žaloby (a tak odopretia ochrany existujúcemu vecnému právu) nie je ani to, že vlastník zaťaženého pozemku vytvoril na svojom pozemku dočasné prekážky, ktoré oprávnenému z vecného bremena bránili v riadnom využívaní vecného bremena. Ani v preskúmvanej veci preto akékoľvek mechanické zábrany zriadené na pozemku žalovaných, ktoré majú brániť žalobcovi vo výkone práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, nemôžu byť dôvodom na zamietnutie podanej žaloby z dôvodu zániku vecného bremena. Napokon v súvislosti s námietkou žalovanej 2/, že z pôvodného vecného bremena nevyplýva právo prejazdu motorovým vozidlom, poukázal odvolací súd na to, že služobnosťou zriadenou v roku 1930 bolo zriadené aj oprávnenie prejazdu vozom, čo je so zreteľom na dobu vzniku predmetnej služobnosti, a tiež so zreteľom na použitie výrazu "služobnosť cesty" v prehlásení N. nevyhnutné vykladať tak, že obsahom vecného bremena je i oprávnenie na prejazd motorovým vozidlom.

2. 7. Odvolací súd sa nestotožnil ani s argumentáciou žalovaných týkajúcou sa absencie zápisu služobnosti, resp. vecného bremena v pozemkovej knihe a neskôr v katastri nehnuteľností, ktorá potvrdzuje jeho zánik. V tejto súvislosti uviedol, že hoci je pravdou, že chýbajúci zápis v katastri nehnuteľností by mohol zániku vecného bremena nasvedčovať, v preskúmvanej veci bolo rozhodujúce, že služobnosť v roku 1930 vznikla, bola riadne zapísaná do pozemkovej knihy, pričom nakoľko nenastala žiadna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú jej zánik, treba vychádzať z toho, že v pôvodnom obsahu existuje i naďalej, a to bez ohľadu na to, že zápis o nej aktuálne v katastri nehnuteľnosti chýba, čo je napokon aj jeden z dôvodov, pre ktorý žalobca inicioval daný spor na súde. Za neopodstatnenú možno považovať aj argumentáciu žalovaných, ktorí poukázali na skutočnosť, že o existencii služobnosti, resp. vecného bremena nie je žiadna zmienka ani v scudzovacích zmluvách týkajúcich sa nehnuteľností vo vlastníctve žalobcu a v ich vlastníctve. Podmienkou prechodu služobnosti ani vecného bremena na právnych nástupcov v tomto prípade, keď boli na oboch stranách viazané na nehnuteľnosť, teda išlo o vecné bremená in rem, nebol ďalší právny úkon, a žalobca ako i žalovaní nadobudnutím vlastníctva predmetných nehnuteľností bez ďalšieho (iba) vstúpili do právneho postavenia svojich právnych predchodcov.

2. 8. Odvolací súd zároveň konštatoval, že správnosť záverov súdu prvej inštancie týkajúcich sa splnenia podmienok pre vydržanie predmetného vecného bremena žalobcom, a to najmä so zreteľom na genézu užívania jednotlivých dotknutých pozemkov, je pre účely posúdenia správnosti napadnutého vyhovujúceho rozsudku bez právneho významu, keď je správny (už) záver prvoinštančného súdu, že žalobca je ako vlastník pozemku parc. č. XXXX. oprávneným z vecného bremena, ktoré vzniklo ako služobnosť už v roku 1930 a doposiaľ nedošlo k jeho zániku, a teda ani ak by v prípade žalobcu neboli naplnené predpoklady pre vydržanie vecného bremena, nemohlo to viesť k zamietnutiu podanej žaloby, teda k inému rozhodnutiu súdu prvej inštancie, než je určenie existencie vecného bremena, ktoré navyiac, v rozpore s argumentáciou žalovaného 1/ v odvolaní, nemožno považovať bez ďalšieho za neprimeraný zásah do vlastníckych práv žalovaných. Pokiaľ žalovaní argumentovali tým, že v danom prípade došlo k

vzniku hrubého nepomeru medzi povinnosťami vyplývajúcimi pre nich z vecného bremena a výhodami žalobcu ako oprávneného, takýto stav môže byť prípadne dôvodom iba na obmedzenie alebo zrušenie vecného bremena rozhodnutím súdu, ktorého vydania sa žalovaní v predmetnom spore (vzájomnou žalobou) nedomáhali, nie však jeho zániku. Bez významu pre rozhodnutie v merite veci bola tak i argumentácia žalovaných, že žalobca má ku svojej garáži a pozemku zabezpečený prístup aj z iného pozemku v jeho vlastníctve a teda zabezpečenie prístupu cez ich pozemok nie je nevyhnutné.

2. 9. Odvolací súd preto za stavu, keď súd prvej inštancie na základe dostatočne a správne zisteného skutkového stavu sa dôsledne a správne (v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 OSP) vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami podstatnými pre správne posúdenie veci, ako aj so všetkými kľúčovými argumentmi sporových strán a náležite posúdil opodstatnenosť všetkých nimi prezentovaných relevantných námietok súvisiacich s predmetom konania, uzavrel, že pokiaľ ide o otázku pretrvávajúcej existencie vecného bremena (pôvodne služobnosti), súd prvej inštancie posúdil vec správne i po právnej stránke, a žalovaní 1/ a 2/ vo svojich odvolaniach neuviedli žiadne relevantné skutočnosti ani právne závery, ktoré by mohli spochybníť správnosť kľúčových záverov súdu prvej inštancie, na ktorých tento založil svoje rozhodnutie. Preto odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa ustanovenia § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

2. 10. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 2 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 CSP a v odvolacom konaní úspešnému žalobcovi priznal proti žalovaným 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne (ako manželom a bezpodielovým spoluvlastníkom pozemku zaťaženého vecným bremenom) nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu, pričom o ich výške rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

3. 1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný 1/ (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, v ktorom žiadal, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3. 2. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ CSP.

3. 3. V odôvodnení dovolania uviedol, že nesprávnym procesným postupom súdu prvej inštancie v spojení s konaním odvolacieho súdu mu bolo znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces a to tým, že odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí nezaoberal podstatnými dôvodmi jeho odvolania. Mal za to, že je nevyhnutné, aby sa odvolací súd v rámci odôvodnenia rozsudku vysporiadal s protiargumentami strany sporu a riadne odôvodnil, prečo na tieto neprihliadal. Vády v nedostatku odôvodnenia súdneho rozhodnutia sa podľa jeho názoru prejavili najmä v tom, že v prejednávanej veci sa odvolací súd nevysporiadal a riadne neodôvodnil, prečo má za to, že žalobca bol dobromyseľný, prečo keď mal za to, že vecné bremeno nikdy nezaniklo, neexistoval o ňom relevantný zápis na liste vlastníctva, z akého dôvod bolo potrebné zriadiť vecné bremeno v rozsahu celej parcely, hoci je zrejmé, a to najmä z vykonaného dokazovania, že žalobca využíva sporný pozemok len v obmedzenom rozsahu za účelom vstupu do garáže, z akej skutočnosti vychádzal keď tvrdil, že neexistovali žiadne obmedzenia, čo do užívania spornej parcely a tieto vznikli až z konania žalovaných, ktorí postavili zátarasu, ktorá zabránila žalobcovi v vstupe na jeho pozemok, keď z vykonaného dokazovania bolo zrejmé, že ešte skôr ako žalovaní nadobudli spornú nehnuteľnosť, existovala na nej brána od ktorej nemal žalobca kľúče a preto nemohol nikdy využívať sporný pozemok v takom rozsahu, v akom ho súd určil ako oprávneného z vecného bremena. Napokon sa nevysporiadal ani s námietkou, že existuje zjavný nepomer medzi oprávnením žalobcu z vecného bremena a povinnosťou žalovaných ako povinných z vecného bremena. Odvolací súd taktiež neuviedol dôvod zriadenia vecného bremena na celú spornú parcelu, a to aj čo do prejazdu autom a dopravným prostriedkom, keď v celom uvedenom rozsahu (ide o úzky chodník medzi domami) prechod a prejazd autom nie je možný, čím žalovaných zaviazal k povinnosti, ktorú vzhľadom na stav nehnuteľnosti nie je možné reálne splniť. Vzhľadom na vyššie uvedené mal za to, že rozsudok odvolacieho súdu je zmätočný a nepreskúmateľný. Ďalej uviedol, že odvolací súd nezohľadnil v konaní predložené listinné dôkazy, ktoré svedčili a preukazovali skutočnosti v ich (žalovaných) prospech. Mal za to, že žalobca v konaní neunesol dôkazné bremeno ohľadom vzniku, existencie a spôsobu vykonávania vecného bremena. Žalovaný 1/ v dovolaní tiež poukázal na to, že v konaní pred súdom prvej inštancie bol vykonaný výsluch svedka bez toho, aby mu to bolo vopred známe, čím mu bolo znemožnená príprava na tento úkon a napriek námietke žalovaných týkajúcej sa nezachovania lehoty na prípravu na výsluch svedka, ich návrh na odročenie pojednávania bol súdom prvej inštancie zamietnutý. Mal za to, že tým bolo

porušené jeho právo klásť svedkovi otázky. Vzhľadom na vyššie uvedené mal za to, že rozsudok odvolacieho súdu nespĺňa základné atribúty rozhodnutia tak, aby bolo garantované právo žalovaných na spravodlivý proces, pričom odvolací súd pri aplikácii zákonných ustanovení zvolil príliš formalistický postup, ktorý v konečnom dôsledku viedol k zjavnej nespravodlivosti.

4. 1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie i žalovaná 2/ (ďalej aj „dovolateľka“), v ktorom žiadala, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. 2. Prípustnosť dovolania odôvodnila taktiež poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ CSP.

4. 3. V odôvodnení dovolania uviedla, že považuje rozsudok odvolacieho súdu za nepreskúmateľný a to najmenej čiastočne, pričom nepreskúmateľnosť rozhodnutia treba považovať za porušenie práva na spravodlivý súdny proces, čo napĺňuje znak odňatia možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, a nedostatok alebo nezrozumiteľnosť dôvodov rozhodnutia predstavuje závažné procesné pochybenie odvolacieho súdu. Mala za to, že výsledok vykonaného dokazovania nezodpovedal záverom súdu, na základe ktorých bolo žalobe žalobcu vyhovené. Taktiež poukázala na nedodržanie lehoty na prípravu na pojednávanie, a to tým, že nemala vedomosť o výsluchu svedka (B.). Rozhodnutie odvolacieho súdu považovala za nedostatočne odôvodnené, opomínajúce jej podstatné tvrdenia uvedené v odvolaní, v ktorom poukazovala na to, že výrok napadnutého rozsudku nie je v súlade s § 42 ods. 2 písm. c/ Zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), nakoľko neobsahuje špecifikáciu súboru evidovania pozemkov daného registra, tiež neobsahuje druh pozemku a jeho výmeru, z čoho vyplýva nevykonateľnosť rozsudku súdu prvej inštancie. Taktiež namietala nevyporiadanie sa s námietkou týkajúcou sa rozsahu užívania sporného pozemku v šírke 2,5m a dĺžke 5m tak, ako to uviedol aj samotný žalobca v priebehu sporu, pričom tento rozsah užívania nie je v súlade so situačným plánom z roku 1929 a možnosti užívania celého pozemku par. W. XXXX . žalobcom, nakoľko tento predstavuje len 12,5m² a súd prvej inštancie mu určil právo zodpovedajúce vecnému bremenu na celý pozemok, ktorý má výmeru 49m². Mala za to, že z výpovede žalobcu a ani vypočutých svedkov nijako nevyplývalo, že by žalobca alebo jeho právny predchodca užíval ich sporný pozemok v celom rozsahu a preto rozhodnutie súdu nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Odvolací súd sa podľa názoru dovolateľky nevyporiadal ani s jej námietkou týkajúcou sa vykonávania vecného bremena jednotlivými vlastníkmi nehnuteľností, resp. oprávnenými osobami z práva osobného užívania pozemku, nakoľko právo služobnosti, ktoré bolo zapísané v pozemkovej knihe dávno zaniklo a to z dôvodu nemožnosti ovplyvnenia vydržacej doby nájomcami bytov, pričom najmenej počas 20 rokov na strane právnych predchodcov žalobcu neplynula vydržacia doba, čím nebola splnená ani podmienka dobromyseľnosti pre prípad, ak by mal žalobca právo zodpovedajúce vecnému bremenu vydržať po roku 1992. Mala za to, že žalobca taktiež neunesol dôkazné bremeno v otázke preukázania podkladu existencie a časového obdobia v ktorom sa dozvedel o existencii vecného bremena, nakoľko v kúpnej zmluve ktorou nehnuteľnosti nadobudol, predmetné vecné bremeno uvedené nebolo.

5. 1. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu žalovaného 1/ uviedol, že rozhodnutie súdu prvej inštancie v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu považuje za vecne správne, v súlade s platným a účinným právnym poriadkom Slovenskej republiky, vychádzajúce zo správne zisteného skutkového stavu.

5. 2. Mal za to, že sporné vecné bremeno, o ktorého existencii sa nachádzajú v spise listinné dôkazy nikdy nezaniklo, a bolo preukázané obdobie a obsah jeho vzniku, a tiež jeho riadne zaevidovanie. Považoval za preukázané, a to z výpovedí svedkov a listinných dôkazov, že predmetné vecné bremeno sa kontinuálne vykonávalo a nikdy nezaniklo. Ďalej uviedol, že podľa jeho názoru bolo dokazovanie vykonané zákonným spôsobom a neboli porušené žiadne ustanovenia Civilného sporového poriadku.

6. 1. Žalobca k dovolaniu žalovanej 2/ uviedol, že účastníci súdneho konania majú právo navrhnovať dôkazy a súd rozhodne, ktorý dôkaz vykoná. On predložil súdu listinné dôkazy a za účelom doplnenia dokazovania navrhol vypočúť svedkov. Dokazovanie bolo vykonané zákonným spôsobom bez porušenia ustanovení Civilného sporového poriadku. Uviedol, že žalovaní neopodstatnene namietajú zánik vecného bremena v zmysle ustanovení § 396 Hospodárskeho zákonníka, nakoľko z uvedeného ustanovenia vyplýva, že k takémuto zániku vecného bremena dochádza iba v prípade, ak do vlastníctva štátu prešiel pozemok zaťažený vecným bremenom, nie však vtedy, ak do vlastníctva štátu prešiel pozemok, v

prospech ktorého je vecné bremeno zriadené. V preskúmanej veci podľa jeho názoru nebolo preukázané, že do vlastníctva štátu prešiel pozemok vo vlastníctve žalovaných zaťažený vecným bremenom (služobnosťou), ale k tejto skutočnosti došlo v prípade panujúceho pozemku parc. č. XXXX. 6. 2. Rozhodnutie súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu považoval za vecne správne a vykonateľné, nakoľko jednoznačne špecifikuje, že vecné bremeno „in rem“ nezaniklo a stále existuje na parc. č. 3406 LV č. 1640 Katastra nehnuteľností okres Bratislava I, obec BA - m. č. Staré mesto.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovaného 1/ i žalovanej 2/ nie je prípustné a preto ich dovolania podľa § 447 písm. c/ CSP odmietol.

8. V danom prípade dovolatelia vyvodili prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

9. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

10. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu (1 Cdo 166/2018, 2 Cdo 19/2019, 3 Cdo 150/2018, 4 Cdo 27/2018, 5 Cdo 21/2018, 7 Cdo 27/2019, 8 Cdo 181/2018), teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mариaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a rozhodnutia 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (1 Cdo 166/2018, 2 Cdo 19/2019, 3 Cdo 150/2018, 4 Cdo 27/2018, 5 Cdo 21/2018, 7 Cdo 27/2019, 8 Cdo 181/2018, 1 VCdo 2/2017). Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12. Z obsahu dovolania (vychádzajúc z článku 11 ods. 1 Základných princípov CSP a ustanovenia § 124 ods. 1 CSP) vyplýva, že žalovaní 1/ a 2/ v dovolaní nenamietali chyby a nesprávnosti v procese prejednávania sporu (v procedúre jeho vedenia) zo strany odvolacieho súdu, ale namietali nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, ako aj nedostatočne zistený skutkový stav veci majúci svoj základ v neobjektívnom hodnotení dôkazov.

13. 1. Pokiaľ žalovaní v dovolaní namietali, že prvoinštančný súd a odvolací súd nevysvetlili dôsledky, prípadne účinky alebo vecné súvislosti niektorých skutočností, z hľadiska obsahového ide o námietku, že napadnuté rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené, prípadne nepreskúmateľné.

13. 2. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolatelia v súvislosti s uplatnenou prípustnosťou dovolania namietali de facto nesprávne vyvodené skutkové závery vyplývajúce z nedostatočne vykonaného dokazovania, spočívajúce v nezohľadnení predložených listinných dôkazov, ktoré (podľa ich názoru) preukazovali skutočnosti svedčiace v ich prospech, majú za to, že žalobca v konaní neunesol dôkazné bremeno ohľadom vzniku, existencie a spôsobu vykonávania (realizácie) vecného bremena. Namietali tiež, že v konaní pre súdom prvej inštancie bol vykonaný výsluch svedka bez toho, aby im to bolo vopred známe, čím im nebola zachovaná lehota na prípravu na výsluch svedka a návrh na odročenie pojednávania bol súdom prvej inštancie zamietnutý. Žalovaná 2/ mala za to, že rozsah užívania sporného pozemku v šírke 2,5 m a dĺžke 5 m nebol v súlade so situačným plánom z roku 1929, a z výpovede žalobcu a ani vypočutých svedkov nijako nevyplývalo, že by žalobca a jeho právny predchodca užíval ich predmetný pozemok v celom rozsahu vo výmere 49 m², a preto rozhodnutie súdu prvej inštancie nemalo oporu vo vykonanom dokazovaní.

13. 3. V súvislosti s uvedenými dovolacími námietkami dovolací súd poukazuje na to, že dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa žaloba týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd nie je v civilnom konaní viazaný návrhmi strán (účastníkov) na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu, a nie strán sporu (pôvodne -účastníkov konania). Pokiaľ súd v priebehu civilného konania (prípadne) nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (viď R 125/1999). V takom prípade síce môžu byť nedostatočne zistené rozhodujúce skutkové okolnosti (čo v konečnom dôsledku môže viesť až k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), táto nesprávnosť ale v zmysle už dávnejšej judikatúry najvyššieho súdu nezakladá vadu zmätočnosti (k tomu viď R 37/1993 a 3 Cdo 219/2013, 3 Cdo 888/2015, 4 Cdo 34/2011, 5 Cdo 149/2010, 6 Cdo 134/2010, 6 Cdo 60/2012, 7 Cdo 86/2012 a 7 Cdo 36/2011).

13. 4. Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Súdna prax sa ustálila na názore, že ak súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania (viď R 42/1993, ale aj 1 Cdo 85/2010, 1 Cdo 18/2011, 3 Cdo 268/2012, 4 Cdo 314/2012, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 104/2010, 7 Cdo 248/2012).

13. 5. Pokiaľ dovolatelia vytýkali odvolaciemu súdu nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, najvyšší súd pripomína, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v

rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval už ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017).

13. 6. Nedôvodná, neopodstatnená a vo svojej podstate aj účelová je i dovolacia námietka žalovaných týkajúca sa vykonania výsluchu svedka v konaní pre súdom prvej inštancie, bez toho aby im to bolo vopred známe, čím im nebola zachovaná lehota na prípravu na výsluch svedka a návrh na odročenie pojednávania bol súdom prvej inštancie zamietnutý. Podľa aktuálnej procesnoprávnej úpravy, teda v zmysle ustanovenia § 169 ods. 1 CSP súd môže na návrh nariadiť výsluch svedka. Dovolací súd v súlade s predmetným ustanovením poukazuje na skutočnosť, že nová právna úprava mení doterajší koncept zabezpečenia prítomnosti svedka na pojednávaní v súlade s prejednacím princípom, ktorý dôsledne ovláda kontradiktórne sporové konanie. Platí zásada, že ak strana navrhne výsluch svedka (§ 197 ods. 1 CSP), je povinná zabezpečiť jeho prítomnosť na pojednávaní, pričom o tejto skutočnosti vopred upovedomí súd, a zároveň je povinná upovedomiť aj protistranu, a to s cieľom umožnenia dôslednej prípravy protistrany na vypočutie svedka. V tejto súvislosti však treba podotknúť, že podľa § 185 CSP <..> súd sám rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná, a teda návrhom na výsluch svedka nie je viazaný, a tiež to, že povinnosťou súdu nie je strany záväzne vopred oboznámiť s tým, akých svedkov mieni na určitom pojednávaní vypočuť. Dovolací súd však priamo v súvislosti s uvedenou dovolacou námietkou považuje za nevyhnutné pripomenúť, že v konaní pred súdom prvej inštancie, teda za účinnosti predchádzajúcej procesnoprávnej úpravy podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, neexistovala procesná povinnosť ani súdu a ani strany upovedomiť protistranu o výsluch svedka (s cieľom umožnenia dôslednej prípravy protistrany na vypočutie svedka). Preto možno konštatovať, že zo strany súdu prvej inštancie v súvislosti s výsluchom predmetného svedka nedošlo k nesprávnemu procesnému postupu a teda logicky ani k porušeniu práva dovolateľov na spravodlivý proces. Len pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že na pojednávaní na súde prvej inštancie dňa 28. septembra 2015 (zápisnica o pojednávaní - č. l. 170 - 179) sa zúčastnil právny zástupca žalovaného 1/, taktiež žalovaná 2/ a jej právny zástupca a dovolací súd má za to, že im bolo dostatočným spôsobom umožnené klásť svedkom otázky, no pokiaľ z pohľadu žalovanej 2/ nebol výsluchom predmetného svedka (B.a) objektívny skutkový stav zistený dostatočne, mala možnosť navrhnúť jeho doplnenie, na ktoré už mala možnosť sa vopred pripraviť. Uvedené však žalovaní nenavrhli a preto dovolací súd ich dovolaciu námietku v tomto smere považuje za nedôvodnú a neopodstatnenú.

14. 1. Z obsahu dovolania tiež vyplýva, že dovolatelia v súvislosti s uplatnenou prípustnosťou dovolania mali za to, že je nevyhnutné, aby sa odvolací súd v rámci odôvodnenia rozsudku vysporiadal s protiargumentami strany sporu a riadne odôvodnil, prečo na tieto neprihliadal. Vady v nedostatku odôvodnenia súdneho rozhodnutia sa podľa názoru žalovaných (dovolateľov) prejavili najmä v tom, že odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia riadne nevysporiadal s ich námietkou, týkajúcou sa vykonávania vecného bremena jednotlivými vlastníkami nehnuteľností resp. oprávnenými osobami z práva osobného užívania pozemku, nakoľko právo služobnosti, ktoré bolo (pôvodne) zapísané v pozemkovej knihe dávno zaniklo, a to z dôvodu nemožnosti ovplyvnenia vydržacej doby nájomcami bytov, pričom najmenej počas 20 rokov na strane právnych predchodcov žalobcu neplynula vydržacia doba, čím nebola splnená ani podmienka dobromyseľnosti pre prípad, ak by mal žalobca právo zodpovedajúce vecnému bremenu vydržať po roku 1992. V súvislosti s uvedenou námietkou dovolací súd poukazuje na bod 12 odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, v ktorom uvádza nasledovné: „Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že predmetné vecné bremeno nesporne vzniklo na základe prehlásenia N. ktorí vyjadrili svoj súhlas so vznikom služobnosti prechodu cez parc. č. XXXX/XX ako pozemok slúžiaci v prospech pozemku parc. č. XXXX/XX, a v roku 1930 bolo riadne zapísané do pozemkovej knihy. Zriadená služobnosť podľa zápisu v pozemkovej knihe oprávňovala vlastníka pozemku parc. č. XXXX/XX. zaťažený pozemok parc. č. XXXX/XX užívať (v celom rozsahu bez obmedzenia zapísaného v pozemkovej knihe) na prechod a prejazd; teda ako cestu; pričom vzhľadom na spôsob jeho využívania v priebehu niekoľko desaťročí; tak ako bol v dostatočnom rozsahu a správne ustálený súdom prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov, najmä z výpovedí svedkov L.; nemožno považovať za preukázané žiadne skutočnosti, s ktorými by platná a účinná právna úprava

služobností (neskôr vecných bremien) spájala zánik vecného bremena. Nebolo totiž preukázané, že by sa právo prechodu a prejazdu dlhšiu dobu nevyužívalo, avšak ani to, že by došlo k takej trvalej zmene zaťaženého pozemku parc. č. XXXX, že by tento už objektívne nemohol viac slúžiť vlastníkovi pozemku parc. č. XXXX; na ktorom je postavená garáž; na napĺňanie jeho potreby (mať zabezpečený prístup a príjazd k svojmu pozemku) alebo užívaniu jeho nehnuteľností.“ V bode 15 odôvodnenia rozhodnutia odvolací súd uviedol, že sa nestotožňuje s argumentáciou žalovaných týkajúcou sa zániku služobnosti resp. vecného bremena, a to vzhľadom na absenciu zápisu služobnosti, resp. vecného bremena v pozemkovej knihe a neskôr v katastri nehnuteľností. Uviedol, že hoci je pravdou, že chýbajúci zápis v katastri nehnuteľností by mohol zániku vecného bremena nasvedčovať, v preskúmvanej veci je rozhodujúce, že služobnosť v roku 1930 vznikla, bola riadne zapísaná do pozemkovej knihy, pričom nakoľko nenastala žiadna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú jej zánik, bolo potrebné vychádzať z toho, že v pôvodnom obsahu existuje i naďalej, a to bez ohľadu na to, že zápis o nej aktuálne v katastri nehnuteľnosti chýba. Za neopodstatnenú tiež považoval argumentáciu žalovaných, ktorí poukázali na skutočnosť, že o existencii služobnosti, resp. vecného bremena, nie je žiadna zmienka ani v scudzovacích zmluvách týkajúcich sa nehnuteľností vo vlastníctve žalobcu a v ich vlastníctve. V tejto súvislosti odvolací súd uviedol, že podmienkou prechodu služobnosti ani vecného bremena na právnych nástupcov v tomto prípade, keď boli na oboch stranách viazané na nehnuteľnosť, teda išlo o vecné bremená in rem, nebol ďalší právny úkon, a žalobca, ako i žalovaní nadobudnutím vlastníctva predmetných nehnuteľností bez ďalšieho iba vstúpili do právneho postavenia svojich právnych predchodcov.

14. 2. Pokiaľ žalovaní v dovolaní namietali, že odvolací súd sa nedostatočne vysporiadal s ich námietkou týkajúcou sa rozsahu predmetného vecného bremena, tak v tejto súvislosti dovolací súd konštatuje, že aj s touto odvolacou námietkou sa odvolací súd vysporiadal dostatočným spôsobom, keď uviedol, že zriadená služobnosť zapísaná do pozemkovej knihy v roku 1930 oprávňovala vlastníka pozemku parc. č. XXXX/XX. užívať zaťažený pozemok parc. č. XXXX/XX (v celom rozsahu bez obmedzenia zapísaného v pozemkovej knihe) na prechod a prejazd, teda ako cestu, pričom vzhľadom na spôsob jeho využívania v priebehu niekoľko desaťročí, tak ako bol v dostatočnom rozsahu a správne ustálený súdom prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov (bod 12).

14. 3. Odvolací súd sa dostatočným spôsobom vysporiadal aj s odvolacou námietkou žalovaných, týkajúcou sa (podľa ich názoru) hrubého nepomeru zaťaženého pozemku s obsahom služobnosti, keď v odôvodnení rozhodnutia uviedol: „Z vykonaného dokazovania totiž nevyplýva, že by predmetný situačný náčrt rozsahu služobnosti bol riadne (s konštitutívnym účinkom) pri vzniku vecného bremena zapísaný do pozemkovej knihy, a preto je nevyhnutné vychádzať z toho, že rozsah služobnosti, tak, ako bol do pozemkovej knihy do PK vložky č. 5914 zapísaný, oprávňuje vlastníka (panujúceho) pozemku parc. č. XXXX/X2 (teraz parc. č. XXXX) užívať (zaťažený) pozemok parc. č. XXXX/XX (teraz parc. č. XXXX) na prechod a prejazd (vrátane prejazdu motorovým vozidlom) bez obmedzenia, teda po celej jeho dĺžke a šírke. Obsah pôvodnej služobnosti nebol presne špecifikovaný geometrickým plánom, ktorý by bol vložený do pozemkovej knihy, pričom vzhľadom na celkovú šírku predmetného pozemku, ktorá postačuje na prejazd motorovým vozidlom, avšak neumožňuje podstatnejšie vybočenie z nutnej (priamej) trasy prejazdu, absencia geometrického plánu vymedzujúceho presnú trasu prejazdu nemá za následok nevykonateľnosť napadnutého rozsudku, obsahujúceho iba slovné vymedzenie vecného bremena. Nevznikajú totiž pochybnosti o tom, ktorou časťou zaťaženého pozemku má oprávnený právo prechádzať, keď takéto pochybnosti nie je spôsobilé založiť ani to, že šírka nevyhnutná na prejazd motorovým vozidlom je o niekoľko centimetrov menej, než šírka pozemku. Za tohto stavu odvolací súd dospel k záveru, že námietka nevykonateľnosti napadnutého rozsudku z dôvodu, že k nemu nie je pripojený geometrický plán vytyčujúci presný úsek zaťaženého pozemku, cez ktorý je žalobca oprávnený prechádzať, nie je dôvodná a obstať nemôže ani argumentácia hrubým nepomerom medzi výrokom napadnutého rozsudku a obsahom pôvodnej služobnosti.“ (bod 14)

14. 4. V súvislosti s námietkou žalovaných (dovolateľov), že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia neuviedol na základe akej skutočnosti dospel k záveru, keď tvrdil, že neexistovali žiadne obmedzenia, čo do užívania spornej parcely a tieto vznikli až z konania žalovaných, ktorí postavili zátarasu, ktorá zabránila žalobcovi vo vstupe na jeho pozemok, keď z vykonaného dokazovania bolo zrejmé, že ešte skôr ako nadobudli spornú nehnuteľnosť, existovala na nej brána od ktorej nemal žalobca kľúče a nemohol preto nikdy využívať sporný pozemok v takom rozsahu, v akom ho súd určil ako

oprávneného z vecného bremena, dovolací súd poukazuje na odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (bod 14), kde konštatoval, že „dôvodom zamietnutia žaloby (a tak odopretia ochrany existujúcemu vecnému právu) nie je ani to, že vlastník zaťaženého pozemku vytvoril na svojom pozemku dočasné prekážky, ktoré oprávnenému z vecného bremena bránia v riadnom využívaní vecného bremena. Ani v preskúmvanej veci preto akékoľvek mechanické zábrany zriadené na pozemku žalovaných, ktoré majú brániť žalobcovi vo výkone práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, nemôžu byť dôvodom na zamietnutie podanej žaloby z dôvodu zániku vecného bremena.“

14. 5. Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že dovolateľka považovala rozhodnutie odvolacieho súdu za nedostatočne odôvodnené, opomínajúce jej podstatné tvrdenie uvedené v odvolaní, v ktorom poukazovala na to, že výrok napadnutého rozsudku nie je v súlade s § 42 ods. 2 písm. c/ Zákona č. 162/1995 Z. z. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), nakoľko neobsahuje špecifikáciu súboru evidovania pozemkov daného registra, tiež neobsahuje druh pozemku a jeho výmeru, z čoho vyplýva nevykonateľnosť rozsudku súdu prvej inštancie. V súvislosti s touto dovolacou námietkou žalovanej dovolací súd taktiež konštatuje jej nedôvodnosť a (opätovne) poukazuje na bod 14 rozhodnutia odvolacieho súdu, v ktorom konštatoval nasledovné: „Z vykonaného dokazovania totiž nevyplýva, že by predmetný situačný náčrt rozsahu služobnosti bol riadne (s konštitutívnym účinkom) pri vzniku vecného bremena zapísaný do pozemkovej knihy, a preto je nevyhnutné vychádzať z toho, že rozsah služobnosti, tak, ako bol do pozemkovej knihy do PK vložky č. XXXX z. apísaný, oprávňuje vlastníka (panujúceho) pozemku parc. č. XXXX/XX (teraz parc. č..) užívať (zaťažený) pozemok parc. č. XXXX/XX (teraz parc. č. XXXX) na prechod a prejazd (vrátane prejazdu motorovým vozidlo) bez obmedzenia, teda po celej jeho dĺžke a šírke. Obsah pôvodnej služobnosti nebol presne špecifikovaný geometrickým plánom, ktorý by bol vložený do pozemkovej knihy, pričom vzhľadom na celkovú šírku predmetného pozemku, ktorá postačuje na prejazd motorovým vozidlo, avšak neumožňuje podstatnejšie vybočenie z nutnej (priamej) trasy prejazdu, absencia geometrického plánu vymedzujúceho presnú trasu prejazdu nemá za následok nevykonateľnosť napadnutého rozsudku, obsahujúceho iba slovné vymedzenie vecného bremena. Nevznikajú totiž pochybnosti o tom, ktorou časťou zaťaženého pozemku má oprávnený právo prechádzať, keď takéto pochybnosti nie je spôsobilé založiť ani to, že šírka nevyhnutná na prejazd motorovým vozidlo je o niekoľko centimetrov menej, než šírka pozemku. Za tohto stavu dovolací súd dospel k záveru, že námietka nevykonateľnosti napadnutého rozsudku z dôvodu, že k nemu nie je pripojený geometrický plán vytyčujúci presný úsek zaťaženého pozemku, cez ktorý je žalobca oprávnený prechádzať, nie je dôvodná a obstať nemôže ani argumentácia hrubým nepomerom medzi výrokom napadnutého rozsudku a obsahom pôvodnej služobnosti.“

15. Prvostupňové a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09)

16. V kontexte požiadaviek riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd dovolací súd zdôrazňuje, že ani judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (napr. rozhodnutia vo veciach Ruiz Torija proti Španielsku, Hiro Balani proti Španielsku, Georgiadis proti Grécku, Higgins proti Francúzsku). Preto odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Ani súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

17. Obsah súdneho spisu v preskúmvanej veci v ničom neopodstatňuje tvrdenie žalovaných (dovolateľov), že dovolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil riadnym a náležitým spôsobom. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol konkrétnym, zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; odôvodnenie jeho rozhodnutia (vo vzájomnej súvislosti s konaním, rozhodnutím a odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie) má náležitosti v zmysle ustanovenia §

393 CSP a preto ho v žiadnom prípade nemožno považovať za nedostatočné alebo arbitrárne. Ako už bolo uvedené vyššie, za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa (dovolateľov).

18. Z uvedeného vyplýva, že zo strany odvolacieho súdu nedošlo k nesprávnemu procesnému postupu, ktorý by dovolateľom znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces a preto dovolací súd konštatuje, že dovolací dôvod neexistuje (nie je daný). Z uvedeného dôvodu preto dovolanie žalovaných (dovolateľov) podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP odmietol.

19. Žalobca bol v dovolacom konaní úspešný a preto na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP by mal (potenciálny) nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Žalobcovi však žiadne akceptovateľné účelne vynaložené trovy dovolacieho konania nevznikli. K dovolaniam žalovaných 1/ a 2/ sa síce vyjadril, ale urobil tak osobne, nie prostredníctvom advokáta a teda v súvislosti s týmito úkonmi nemá nárok na náhradu trov právneho zastúpenia a iné jeho účelne vynaložené trovy dovolacieho konania z obsahu spisu nevyplývajú. Preto mu dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania nepriznal.

20. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.